

Warszawa, 9 maja 2023 r.

80 proc. uchodźców z Ukrainy widzi pozytywny stosunek Polaków do nich

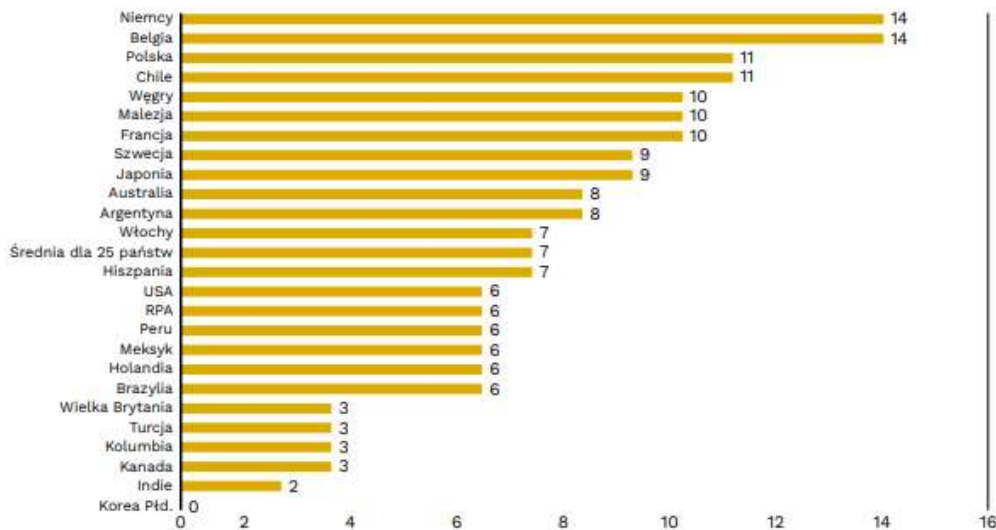
W Polsce przebywa obecnie ok. 1 mln Ukraińców, którzy schronili się tu po inwazji Rosji na Ukrainę w lutym 2022 r. 80 proc. z nich uważa, że polskie społeczeństwo jest do nich dobrze nastawione. Widać jednak, że pogląd Polaków na sytuację uchodźców ulega zmianie. Odsetek osób uważających, że ukraińscy uchodźcy to osoby potrzebujące pomocy, spadł od początku inwazji rosyjskiej z 84 proc. do 50 proc. Polski Instytut Ekonomiczny w raporcie „Polacy i Ukraińcy – wyzwania integracji uchodźców” analizuje, jakie postawy przyjmują Polacy wobec uchodźców z Ukrainy.

Rośnie zmęczenie sytuacją

Spółeczna akceptacja dla przyjmowania i wspierania uchodźców z Ukrainy w Polsce i państwach regionu jest wciąż wysoka, ale powoli maleje. Wraz z kolejnymi mijającymi dniami spada determinacja społeczeństw i państw do przyjmowania ukraińskich uchodźców wojennych. Poparcie dla przyjmowania uchodźców jest wciąż na wysokim poziomie (66 proc. w skali globalnej), jednak od kwietnia 2022 r. do grudnia 2022 r. spadło o 7 pkt proc., co sygnalizuje ryzyko związane ze słabnącą determinacją do niesienia pomocy i ponoszenia jej kosztów.

„W Europie największy spadek poparcia występuje w Niemczech (-14 pkt proc.), Belgii (-14 pkt proc.), Polsce (-11 pkt proc.), na Węgrzech (-11 pkt proc.) i we Francji (-10 pkt proc.), niemniej średnie poparcie dla przyjmowania uchodźców jest wciąż wysokie i wynosi 66 proc. w 28 badanych państwach. Choć wartości te mogą się różnić między różnymi badaniami, to trend jest jednoznaczny i nie budzi wątpliwości. Zapewne w nieodległej przyszłości rządy i organizacje pozarządowe staną przed wyzwaniem zwiększenia wysiłków w kierunku integracji społecznej” – komentuje Łukasz Baszczak, analityk z zespołu ekonomii behawioralnej.

Wykres 1. Spadek poparcia dla przyjmowania uchodźców wojennych w okresie 03.04.2022-11.12.2022 (w pkt proc.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: IPSOS (2023).

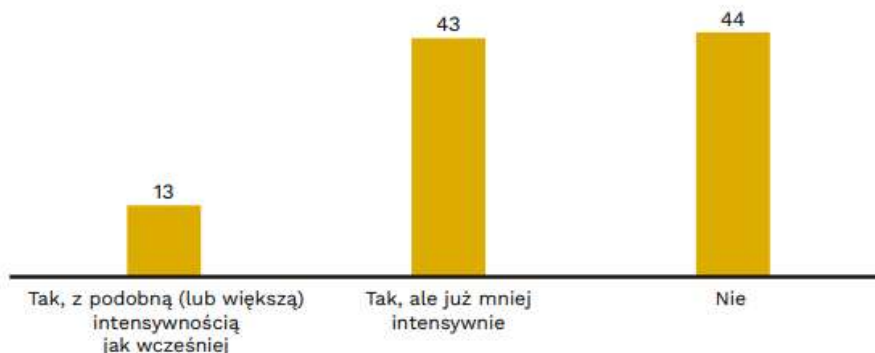
Ukraińcy stali się częścią polskiego społeczeństwa

Przed wojną 40 proc. respondentów nie spotykało w swoim codziennym życiu Ukraińców. W 2022 r. ten odsetek znacznie spadł i wynosi obecnie 6 proc. Ankietowani najczęściej spotykają Ukraińców w sklepach, czy galeriach handlowych, a także w okolicy swojego mieszkania, w sąsiedztwie. Co czwarty Polak spotyka Ukraińców w swojej pracy.

Mimo że od początku wojny upłynął już ponad rok, Polacy wciąż angażują się w pomoc uchodźcom, chociaż jej skala jest wyraźnie mniejsza. Nieco ponad 13 proc. badanych twierdzi, że ich zaangażowanie w pomoc uchodźcom w momencie badania ma taką samą intensywność, jak wcześniej (na początku inwazji). 43 proc. twierdzi, że wciąż pomaga, choć z mniejszą intensywnością. Oznacza to zatem, że ponad połowa Polaków, którzy w ogóle pomagali uchodźcom, wciąż to robi (ok. 8 miesięcy od rozpoczęcia rosyjskiej agresji). 44 proc. Polaków przestało angażować się w pomoc Ukraińcom.

„Zmęczenie pomaganiem oraz tematem wojny i uchodźców jest zjawiskiem znanym w literaturze przedmiotu. Nie zaskakują zatem pewne wzrosty postaw antyukraińskich – które jednak wciąż są relatywnie rzadkie w polskim społeczeństwie. Dla prowadzenia skutecznej polityki wobec uchodźców kluczowe będzie monitorowanie dynamiki tego typu poglądów i zapobieganie im z użyciem różnych narzędzi” – uważa Radosław Żyzik, starszy doradca z zespołu ekonomii behawioralnej.

Wykres 10. Zaangażowanie w pomoc uchodźcom w listopadzie 2022 r. – wśród osób, które wcześniej udzielały pomocy (w proc.)

Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie badania ankietowego.

Zmęczenie współczuciem

Polacy są coraz mniej przekonani, że ukraińscy uchodźcy to osoby potrzebujące pomocy. W badaniu z wiosny 2022 r. odpowiedzi „tak” i „raczej tak” na takie pytanie stanowiły 84 proc., a kilka miesięcy później już jedynie ok. 50 proc. (spadek o 34 pkt proc.). W związku z tą umiarkowaną zmianą postaw zmieniają się także priorytety. Wiosną 2022 r. 69 proc. respondentów zgadzało się z twierdzeniem (odpowiedzi „tak” i „raczej tak”), że zapewnienie uchodźcom bezpiecznego schronienia powinno być absolutnym priorytetem, nawet jeśli pogorszy się przez to jakość naszego życia. Z kolei w jesiennym badaniu odsetek takich odpowiedzi wynosi 47 proc. (spadek o 22 pkt proc.) Zaobserwowano także nieznaczny wzrost liczby osób, które stwierdziły, że spotkały się z nieprzychylnymi opiniami dotyczącymi uchodźców (wzrost z 61 proc. do ok. 67 proc.).

„Spadek skłonności do pomocy uchodźcom tłumaczy zjawisko nazywane „zmęczeniem współczuciem” (compassion fatigue). W przypadku takich długotrwałych kryzysów jak wojna, którym towarzyszy przekazywanie informacji o konflikcie i trudnej sytuacji uchodźców, może pojawić się – w obliczu braku informacji o możliwym zakończeniu konfliktu – poczucie zmęczenia udzielaną pomocą, a w związku z tym obniżenie chęci wspierania osób znajdujących się w potrzebie. Jeśli dodać zewnętrzne okoliczności utrudniające codzienną egzystencję, takie jak inflacja, to pojawia się mieszanka przyczyn i efektów, którą należy uważnie monitorować i starać się jej przeciwdziałać na możliwie wczesnym etapie” – mówi Łukasz Baszczak, analityk z zespołu ekonomii behawioralnej.

Polski Instytut Ekonomiczny to publiczny think tank ekonomiczny z historią sięgającą 1928 roku. Jego obszary badawcze to przede wszystkim makroekonomia, energetyka i klimat, gospodarka światowa, foresight gospodarczy, gospodarka cyfrowa i ekonomia behawioralna. Instytut przygotowuje raporty, analizy i rekomendacje dotyczące kluczowych obszarów gospodarki oraz życia społecznego w Polsce, z uwzględnieniem sytuacji międzynarodowej.

Kontakt dla mediów:

Ewa Balicka-Sawiak

Rzecznik Prasowy

T: +48 727 427 918

E: ewa.balicka@pie.net.pl